

Den 30. august 2005

Familie- og forbrugerministerens oplæg vedr. en ny ernæringsmærkning i Danmark

Indledning og baggrund

Familie- og forbrugerministeren har som opfølgning på Fødevarestyrelsens rapport om en ny ernæringsmærkning afholdt drøftelser med repræsentanter for detailhandlen, producenterne og forbrugerne, om etablering af ny ernæringsmærkning i Danmark.

På baggrund af drøftelserne foreslås følgende principper.

Præmisser for en ny ernæringsmærkning

Det er hensigten med ernæringsmærkningen at sikre forbrugerne mulighed for, i en i øvrigt travl hverdag, hurtigt i indkøbssituationen at vælge ernæringsrigtigt. Det skal være lettere for forbrugeren at vælge flest af de fødevarer, som ernæringsmæssigt set udgør et godt valg i hverdagen, og vælge lidt mindre af de fødevarer, som bør indtages i mere begrænsede mængder. Forbrugerne skal også have mulighed for at gøre brug af denne handlingsorienterede mærkning, når maden tilberedes og spises.

Det er indlysende, at en samling af de vigtigste ernæringsoplysninger i ét mærke vil udgøre en forenkling af virkeligheden, og ikke i sig selv vil kunne udgøre en fuldstændig vejledning af forbrugeren i forhold til gode kostvaner. Mærkningen vil dog sammen med kostrådene sikre at den enkelte forbruger står bedre rustet til at vælge rigtigt i hverdagen end det er tilfældet i dag. Den højeste prioritet må gives til formidlingen af et enkelt budskab. Mærkningen vil dog samtidig betyde, at mærkede produkter skal have en udvidet og bedre næringsdeklaration, hvor man kan få den lidt mere nuancerede information¹.

Der lægges vægt på følgende:

- Sundhed i relation til fødevarer handler om, hvor meget man spiser af de forskellige fødevarer. Det er således et spørgsmål om, at der er fødevarer der bør indtages i mindre omfang end andre, og denne information skal via et neutralt mærke sendes til forbrugerne.
- Mærkningen bør som udgangspunkt omfatte alle fødevaregrupper, således at ingen fødevarer er udelukket fra mærkningen.

---

¹ Mærkningen sidestilles i EU-lovgivningen med en anprisning, og da mærkningen angår indholdet af næringsstofferne sukker, mættet fedt og kostfibre, udløses et krav om anvendelse af den lange næringsdeklaration (der deklarerer indholdet af disse næringsstoffer). Den korte næringsdeklaration omfatter alene indhold af energi, protein, kulhydrat og fedt, hvorimod den lange næringsdeklaration derudover omfatter mættede fedtsyrer, sukkerarter, kostfibre og salt.

- Det er op til erhvervet, om man kun ønsker at sætte mærke på de fødevarer, som er det rigtig gode valg i hverdagen, eller om man også vil anvende ernæringsmærkerne på produkter, som man bør indtage i mindre omfang.
- De kriterier, der ligger til grund for mærkningen, skal være lette at forstå, både for forbrugerne og for producenterne.
- Ordningen skal være let at administrere og kontrollere.
- Ordningens praktiske udformning skal ske i et samarbejde med relevante forbruger- og erhvervsorganisationer inden for rammerne af dette oplæg.

Der har været overvejelser om en eventuel anvendelse i Danmark af det svenske nøglehulsmærke. En sådan løsning er dog fravalgt, bl.a. fordi denne mærkning ikke omfatter alle fødevarer og ikke giver anledning til den ønskede vurdering af om en given fødevarer bør indgå i større eller mindre mængder i den daglige kost.

Model for en ny dansk ernæringsmærkning

Familie- og Forbrugerministerens oplæg til en ny dansk ernæringsmærkning bygger på model 1 i Fødevestyrelsens rapport om en ny ernæringsmærkning.

Denne model er valgt, fordi der i modellen er opstillet kriterier for både de produkter, som ernæringsmæssigt er et godt valg i hverdagen, og for produkter, som bør indtages i mere begrænsede mængder. Samtidig er modellen langt den enkleste af de modeller, der er gennemgået i Fødevestyrelsens rapport. Den valgte model svarer stort set til den model, som Forbrugerrådet har testet på hhv. morgenmadsprodukter og boller i bladet "Tænk".

I boksen nedenfor er opstillet en oversigt over grundprincipperne i Familie- og Forbrugerministerens oplæg til en ny ernæringsmærkning.

Grundprincipper i oplægget til en ny ernæringsmærkning

- Omfatter principielt alle fødevarer (på nær enkelte undtagelser vil ingen produktgrupper være udelukket fra at kunne benytte mærkningen)
- Mærkningen bygger på en vurdering af indholdet af næringsstofferne fedt, mættet fedt og sukker samt, hvor det er relevant, kostfibre
- Kriterier, der udmøntes i ét grafisk udtryk, og som skal illustrere de 3 eller 4 forskellige mulige vurderinger
- Ens kriterier for alle produktgrupper (dog forskellige kriterier for faste og flydende fødevarer)
- En producent, der tilslutter sig ordningen, forpligter sig til at mærke alle sunde produkter. Frivillighed f.s.v.a. mindre sunde produkter.

Der er nedenfor opstillet et eksempel på, hvilke kriterier der kunne lægges til grund for bestemmelsen af hvilken vurdering/mærkning, der kan benyttes på en given fødevarer (i en model med 4 mulige vurderinger/mærker). Dette skal nærmere afklares ved den endelige udformning af ernæringsmærkningen.

Det bemærkes, at det mærke (en indkøbsvogn), der fremgår nedenfor, er et eksempel på, hvordan mærkningen grafisk kunne se ud. Mærkningens grafiske udtryk skal afklares ved den endelige udformning af ernæringsmærkningen. Den skal som nævnt neutralt illustrere, hvilke fødevarer der udgør det bedste valg i hverdagen, og det grafiske udtryk skal illustrere, at nogen fødevarer kan indtages i større mængder i hverdagen, og at andre bør indtages i et mere be-

grænset omfang. Der vedlægges endvidere nogle skitser, som vil indgå i det kommende arbejde, idet det dog bemærkes, at en endelig stillingtagen til ernæringsmærkets grafiske udformning afventer resultaterne af de videre drøftelser om detaljerne i en ny ernæringsmærkning.

Eksempel på mulige indholdsgrenser under mærkningsordningen ved 4 mærker/vurderinger

Indholdsgrenser pr. 100 g for faste fødevarer				
Mærke eksempel				
Fedt	Mindre end 3g	Mindre end 9g	Mindre end 15g	15g eller mere
Mættet fedt	Mindre end 1,5g	Mindre end 3g	Mindre end 5g	5g eller mere
Sukker	Mindre end 5g	Mindre end 7,5g	Mindre end 10g	10g eller mere
Kostfibre*	6g eller mere	Mere end 4,5g	Mere end 3g	3g eller mindre

*Kostfibre indgår kun i vurderingen cerealia og brød med undtagelse af ris.

Indholdsgrenser pr. 100 g for flydende fødevarer				
Mærke eksempel				
Fedt	Mindre end 1,5g	Mindre end 4,5g	Mindre end 7,5g	7,5g eller mere
Mættet fedt	Mindre end 0,75g	Mindre end 1,5g	Mindre end 2,5g	2,5g eller mere
Sukker**	Mindre end 2,5g	Mindre end 3,5g	Mindre end 5g	5g eller mere

**Sukker indgår ikke i vurderingen af mælk og kærnemælk.

Eksempler:

- For at en fast fødevarer kan opnå det mest positive mærke skal den indeholde mindre end 3g fedt, mindre end 1,5g mættet fedt, mindre end 5g sukker, samt 6g kostfibre eller mere (sidstnævnte gælder dog kun for cerealier og brød med undtagelse af ris)
- En fast fødevarer vil blive mærket med det mest negative mærke, hvis den indeholder mere end 15g fedt, mere end 5g mættet fedt eller mere end 10g sukker. Såfremt der er tale om cerealier eller brød vil den ligeledes skulle mærkes mest negativt, hvis den indeholder 3g kostfibre eller mindre.

Fødevarer er meget forskellige og nogle få fødevarer lader sig ikke passe ind i denne enkle model. Det gælder f.eks. visse fisk, visse morgenmadsprodukter og visse grøntsager, som ernæringsmæssigt er et rigtig godt valg, men på grund af deres særlige karakter, ikke vil komme i den ”rigtige” kategori. Visse typer fersk fisk indeholder f.eks. meget fedt, idet der dog er tale om en type fedt, der anbefales i kosten. For at sikre, at ordningen støtter op om de officielle kostråd, er der således behov for at opstille en række undtagelser. Der skal ligeledes tages stilling til den ernæringsmæssige vurdering af produkter sødet med kunstige sødemidler eller produkter indeholdende fedterstatninger, samt lignende problemstillinger.

Der skal derfor i den endelige udformning af mærkningen tages særlige hensyn til disse problemstillinger. Dette skal nærmere afklares ved den endelige udformning af ernæringsmærkningen, ligesom det bør indgå i de videre drøftelser, om der eventuelt er behov for yderligere undtagelser, herunder afklaring af de tekniske detaljer i relation til disse.

I bilaget til dette oplæg er der opstillet en oversigt over den vurdering som en række fødevarer ville opnå med afsæt i ovenstående kriterier, samt ved en række undtagelser, der er specificeret i bilaget.

BILAG: Eksempler på mærkning ved anvendelse af kriterier i oplægget, samt ved en række specifikke undtagelser (4 vurderinger/mærker)

Undtagelser

- **Fisk, samt uforarbejdede frugt og grønt**, er undtaget fra de fastsatte kriterier, og har generelt mulighed for at blive mærket med den mest positive vurdering, uanset deres naturlige indhold af fedt, sukker mv.
- **Kriterierne for kostfibre** benyttes alene i forhold til vurderingen af brød og cerealia, og indgår ikke i vurderingen af andre fødevarer.
- Indholdet af sukker indgår ikke i vurderingen af **mælk og kærnemælk** (andre magre mælkeprodukter uden sukkertilsætning kan ligeledes overvejes undtaget). Baggrunden er, at mælk og kærnemælk har et højt naturligt indhold af sukker (laktose), og at det ud fra en ernæringsmæssig betragtning er tilstrækkeligt at vurdere mælk og kærnemælk på grundlag af indholdet af fedt og mættet fedt. Undtagelsen gælder dog ikke mælk eller kærnemælk, hvor der er tilsat næringsstoffer, aroma, mv.
- Fødevarer, der har en **alkoholprocent på over 1,2 pct.**, kan ikke mærkes under ordningen.

Mærkningseksempler

Fødevarer	Vurdering /mærke
Kærnemælk	
Minimælk	
Letmælk	
Sødmælk	
Ylette naturel	
Yoghurt m. frugt	
Ost, fast 10+ (Cheasy)	
Ost, fast 30+ (Danbo)	
Ost, fast 45+ (Danbo)	
Hytteost 20+	
Kakaomælk (let-)	
Kakao-skummetmælk	
Kakao light skummetmælk	
Is, fløde	
Is, mælk	
Æg, hel	
Mørk chokolade	
Figenpålæg	
Figen, tørret	
Hasselnødder	
Mandler	
Ris, parboiled (kostfibre indgår ikke i vurderingen)	
Ris, brune (kostfibre indgår ikke i vurderingen)	
Spaghetti, rå	
Spaghetti, fuldkorn, rå	
Havregryn	
Cornflakes	
AllBran	
Rugbrød, mørkt	
Hvedebrød, trekorn Schulstad	
Fiberbrød Schulstad	
Pitabrød	
Ciabattaboller (Schulstad)	
Hvedemel	

Digestive kiks	
Plantemargarine 80% (bordbrug)	
Minarine 30%	
Fedt reduceret remoulade	
Dressing, mayonnaise	
Dressing, mayo., kcal.let	
Dressing, creme fraiche, kcal. let	
Leverpostej	
Leverpostej, fedtfattig (Stryhns)	
Spegepølse, salami	
Salt kød	
Fiskefrikadelle (færdigretter)	
Fiskefrikadelle (andre fødevarer)	
Svinekød, nakkefilet	
Kalvekød, magert	
Kyllingekød	
Kalkunkød	
Lammekølle, afpudset	
Makrel i tomat	
Tun i olie	
Torskerogn, konserver	
Sennep	
Tomatpure	
Tomatketchup	
Appelsinjuice	
Tomatjuice	
Frugt og grønt, rå	
Fisk, rå	